

Hörnstenen

Teologiska institutet i Finland

4/2015

Ville Auvinen

11.9.2015

Om kyrkan och dess väckelserörelser

På Finska Bibelinstitutets (Suomen Raamattuopisto) Andliga fördjupningsdagar (Hengelliset syventymispäivät) ordnades en paneldiskussion med temat ”Kyrkan och dess väckelserörelser idag – var befinner vi oss?” Panelisterna begrundade både svagheter och styrkor hos kyrkan och dess väckelserörelser samt naturligtvis också relationerna mellan kyrkan och väckelserörelserna. Panelisternas bakgrund gjorde att främst femte väckelsen och evangeliska rörelsen togs upp i diskussionen.

Som kyrkans styrkor sågs bl.a. dess yrkeskunniga och talrika arbetskår, dess breda kontaktyta med folket speciellt i skriftskolearbetet och framför allt dess goda officiella lärogrund i Bibeln och Bekännelseskrifterna. Som svagheter nämndes däremot exempelvis att det som borde ligga i centrum för kyrkans verksamhet, nämligen förkunnelsen av Kristi frälsningsverk och betonandet av den personliga tron, inte nödvändigtvis gör det. Som en annan svaghet nämndes kyrkans felaktiga demokratisering, vilken leder till att kyrkans angelägenheter uppgörs av sådana som inte känner till kyrkans grund eller inte bryr sig

om den. Utvecklingen från en folkkyrka till folkets kyrka är inte bra.

Också hos väckelserörelserna såg man både styrkor och svagheter. Som en speciell styrka sågs väckelserörelsernas starka frivilligverksamhet samt deras arbete inom missionen. Också egna, växande gudstjänstgemenskaper samt det att förkunnelsen koncentrerar sig på Kristi frälsningsverk och rättfärdigheten genom tron är något viktigt som väckelserörelserna kan erbjuda åt Finlands ev.luth. kyrka. Som en svaghet eller ett hot sågs däremot att bevarandet av statuset som kyrkans officiella missionsorganisation kan leda till ett kyrkopolitiskt spel där det inte längre är viktigast att förkunna sanningen utan att vårda de goda relationerna. Å andra sidan finns faran att förkunnelsen blir kyrkopolitiskt smutskastande där syndarna finns utanför vår egen grupp någonstans i den onda folkkyrkan, och så växer fariséernas självgoda hop.

Efter paneldiskussionen funderade jag på vad som hade sagts. Det är sorgligt att relationen mellan kyrkan och

dess väckelserörelser nästan kan liknas vid ett äkta par som är osams och som ännu vill bo under samma tak och söka anledningar att leva tillsammans, då det borde vara fråga om äkta partnerskap och kärlek där man arbetar tillsammans inspirerade av samma vision och glädjer sig över den andras framgång.

I paneldiskussionen såg man också framåt och försökte förutse hur Finlands ev.luth. kyrka kommer att se ut år 2030. Själv ser jag två möjliga framtidsvisioner. Den första hoppas jag på, den andra är jag aningen rädd för. Om femton år – och gärna redan mycket tidigare – hoppas jag att väckelserörelserna och deras gudstjänstgemenskaper har frihet att verka inom kyrkan. Kyrkan begränsar inte längre med administrativa åtgärder möjligheten att fira nattvard som den gör nu och en gudstjänst som uträttas av en luthersk präst enligt kyrkohandboken ses inte längre som tävlande verksamhet utan som verksamhet som bygger upp kyrkans eget väsen. Biskoparna går också med på

att prästviga dem som av samvetsskäl inte kan samarbeta med kvinnliga präster vid altaret och som därför inte heller vill delta i gemensamma prästvigningar med dem. Väckelserörelsernas gudstjänstgemenskaper, ett slags personförsamlingar, ses som en del av den evangelisk-lutherska kyrkans verksamhet. Detta är alltså det jag hoppas på, och jag glädjer mig över att man kan se vaga tecken på en sådan förändring. Det kan hända att väckelserörelsernas ställning inom kyrkan slutligen blir så trång att man är tvungen att lösgöra sig från kyrkans officiella gemenskap så att grundverksamheten kan fortsätta. Då skulle det igen födas en ny eller nya lutherska kyrkor. Detta befarar jag eftersom splittring aldrig är bra.

Hur ser då kyrkans och väckelserörelsernas relationer ut i framtiden? Enligt mig är det kyrkans beslutsfattare som har bollen i denna fråga. Jag tror inte att väckelserörelserna är redo att ge vika i de frågor som de utgående från Bibeln har förstått vara Guds vilja.

Foto: Taneli Törölä

Accepteras teologin ännu idag som vetenskap?

Timo Eskola

Diskussionen om förhållandet mellan vetenskap och tro märks tydligt vid den teologiska fakulteten. Hur passar religion på det "världsliga" vetenskapliga fältet? Kan teologi anses vara vetenskap? Uppfattningarna har skiftat under årtiondena och man söker även nu nya argument på frågeställningen. Diskussionen är viktig eftersom universiteten allt fortfarande utbildar vår lutherska kyrkas alla pastorer.

Ar för år märker vi att "statens" universitet förhåller sig alltmera skeptiskt till teologins plats inom vetenskapssamfundet. Teologin är intresserad av Gud och det passar inte in i det sekulariserade efterkristna tänkandet. Dessutom anser många att staten inte borde utbilda präster för kyrkan eller kyrkorna. I bakgrunden finns ofta en ateistisk tanke, att Gud inte alls passar in i ett strängt vetenskapligt tänkande. Men det är ändå fel att föreställa sig att frågan om Gud inte alltid skulle ha varit en del av den västerländska vetenskapen. I själva verket hör frågor som har med Gud att göra alltför till världsåskådningens grundfrågor.

Varför talar man förbi varandra?

Diskussionen om Gud och om vetenskapens väsen är svår därför att forskarna skriver utifrån mycket olika traditioner. Den hårda naturvetenskapliga materialistiska infallsvinkeln har blivit allmänt vedertagen i västerlandet under tvåhundra år och den stöder sig på den såkallade

reduktionistiska världsbilden (alla företeelser kan förklaras med hjälp av en mera detaljerad vetenskapsgren): livet förklaras med biologi, biologi med kemi och kemi i sin tur med fysik. Naturvetenskapen försöker förklara verkligheten med hjälp av detaljerade lagbundenheter. Så får man enligt forskarna reda på allt som kan kallas kunskap.

Enligt såväl naturvetenskapsidkarna som enligt de tänkare som stöder en materialistisk syn på världen borde all vetenskap definieras enligt dessa villkor. Därför är det inte så märkligt att vi får läsa påståenden som grundar sig på denna uppfattning i till exempel tidskriften *National Geographic*. "Vetenskapen är inte en samling fakta", påstår geofysikern Marcia McNutt, tidigare ledare för USA:s geologiska forskningsinstitut och redaktör för den ansedda tidningen *Science*. "Vetenskap är en metod med vars hjälp man bestämmer om våra föreställningar bygger på naturlagar eller inte."

McNutts renläriga scientistiska definition av vetenskapen leder uppfattningen om granskningen av fakta ännu längre. Enligt henne är vetenskapens uppgift att bedöma om våra antaganden är vetenskapligt konsekventa – alltså på vetenskapens villkor – eller om de bara är någonting som man inte kan underbygga (*National Geographic Suomi* 3/2015). Det är helt klart att denna smala definition inte kan tillämpas ens på humanistiska vetenskaper såsom psykologi eller historia, men vi går inte in på det här.

Konflikten om världsbilder

Fastän även en del av filosoferna har accepterat en sådan världsbild (särskilt inom den logiska empirismen), har många filosofer och representanter för de humanistiska vetenskaperna alltid utmanat den. Vetenskapen granskar verkligheten, och därför är den alltid bunden av en helhetsbild av verklighetens natur. Denna helhetsbild är omöjlig att härleda enbart från detaljer (dessa motsvarar i stort sett det som McNutt kallar för "fakta"). Varje generalisering innebär att man skapar en teori, och detta sker oundvikligen på filosofins villkor, oberoende av om forskaren vill det eller inte.

McNutt har alltså fel. Det finns inte någon "vetenskap" som skulle fungera utan generaliserande principer (alltså föreställningar, som man inte kan grunda med vetenskapsdisciplinens metoder). Det finns inte heller någon "metod" som står över verkligheten och som man skulle kunna göra till kriterium för antaganden. Däremot är dessa allmänna teorier hypotetiska utvecklingsprodukter eller berättelser, med vars hjälp man sätter "fakta" i ordningsföljd och ger dem en viss betydelse. Några naturlagar finns inte. Det finns bara regelbundenheter. Föreställningarna grundar sig inte på "lagar", utan de är endast hypotetiska mallar av lagbundenheter, som man hoppas är sanna. Förlåt bara, McNutt, men positivismen är död.

Hur är det med frågan om Gud?

Hur vet vi att vi vet? Denna folkliga och lättfattliga fråga har alltid varit en utgångspunkt för det vetenskapliga tänkandet. Vetenskapsidkarna hamnar att reflektera över vetandets grunder. Utifrån vanlig skolbildning är det frestande att tänka att svaret är

Helsingfors universitet. Foto: Timo Eskola

självklart. Men innanför universitetets dörrar blir frågan genast mera komplicerad.

Många människor tänker spontant att Gud och vetenskapen inte kan ha något med varandra att göra. Detta är dock en missuppfattning. I själva verket har Gud alltid funnit på universitetet. Till exempel filosoferna har mycket ofta grundat sina tankar på en gudsuppfattning. Materialisterna – för att inte tala om ateisterna – glömmer mycket fort bort detta faktum.

I vetenskapshistorien finner vi nämligen två lag som spelar mot varandra (ifall en liten förenkling tilläts av retoriska skäl.) Den brittiska empirismen har svurit på att endast den kunskap som våra sinnen förmedlar är godtagbar. Forskaren behöver ingenting annat. Det är förståeligt att många kemister och ingenjörer åtminstone i allmän mening omfattar denna utgångspunkt. Men filosofer i Tyskland och Frankrike har svarat på detta rop. I vetenskapen är det viktigaste den yttersta sanning som finns utanför våra sinnen: idéerna eller "saken själv". Detta är då samtidigt den gudomliga verklighetens område. Alla andra reflexioner inom vetenskapen är endast pysslande med småsaker.

Frågan om Gud passar således för universitetet, och där han den också alltid även funnits – och finns fortfarande i många fakulteter. Ifall någon vetenskapstroende materialist vill påstå något annat, bör han förmås att läsa till exempel en enkel lärobok om vetenskapens historia.

Låg och hög kyrklighet

Ville Auvinen

Många är de gränsdragningar som delar in den världsvida kristna kyrkan. En av dem skiljer lågkyrklighet från högkyrklighet, och denna gräns går även rakt igenom lutherdomen. Dessa två begrepp är inte alltid alldeles entydiga, och de brukas av olika människor på olika sätt. Grovt taget handlar det om att de s.k. högkyrkliga värderar en mer traditionell form av gudstjänst – med en rik liturgi samt med diverse symbolrika tecken, föremål och beklädnader – högt. Också i den lutherska kyrkan firar man på sina håll s.k. ”bells and smells”-mässor, i vilka förekommer rökelse och klockringning under nattvarden, enligt mönster från den romersk-katolska gudstjänsten. Till den högkyrkliga mässan hör procession, elevation (upplyftande av brödet och vinet), genuflektion (att böja knä)

etc. I den högkyrkliga gudstjänsten sjungs en stor del av mässans liturgi. Lågkyrkliga upplever i regel allt det ovannämnda som hyckleri eller skådespeleri, och föredrar istället ett enkelt och okonstlat gudstjänstliv. De känner sig främmande inför ordet mässa, som de förknippar med katolicismen. Mer traditionell musik ersätts gärna med något modernare, gärna till ackompanjemang av gitarr eller varför inte ett helt band. Orgeln är i vilket fall bannlyst. Också den liturgiska ordningen upplevs stel, varför den gärna omformas till att bättre passa in i vår tid. Den präst som förrättar gudstjänsten har på sin höjd på sig alba och stola – ingen mässhake med andra ord – och predikanten uppträder helst i kavaj och kravatt. I den lågkyrkliga gudstjänsten tilldelas lekmännen gärna ansvar, medan den högkyrkliga mässan

Kvällsmässa i Pyhän Sydämen kappeli. Foto: Jouko Siirilä

i sin tur är mer prästcentrerad. Så kunde man teckna de båda ytterligheterna när man talar om indelningen mellan låg- och högkyrklighet. Däremellan finns förstås en mängd hybrider. Det tråkiga i det hela är hur den beskrivna indelningen ofta utvecklas till ett slagfält mellan bägge parter. De högkyrkliga anser att den lågkyrkliga gudstjänsten inte fyller kraven för en rätt gudstjänst, medan de lågkyrkliga anser att de högkyrkliga är namnkristna, som ersätter en levande tro med religiösa ritualer. Är det måntro möjligt för oss att acceptera skillnaderna, även om vi inte själva kan omfatta och känna oss hemma i det motsatta lägre sätt att fira gudstjänst? Är det möjligt för oss att föreställa oss att det är möjligt – på grund av olika personligheter och på grund av olika kristna traditioner som påverkar oss – att vi ut-

trycker vår tro på olika sätt. Att själva tron trots allt är den samma – väckt till liv hos oss alla av Guds ande. Diskussionen kring hur man rätt firar gudstjänst var aktuell redan under reformationen. Augsburgska bekännelsen – den främsta av den evangelisk-lutherska kyrkans bekännelseskrifter – konstaterar: ”Vidare lära de, att en helig kyrka skall äga bestånd till evärdelig tid. Men kyrkan är de heligas samfund, i vilket evangelium rent förkunnas och sakramenten rätt förvaltas. Och för kyrkans sanna enhet är det nog att vara ense i fråga om evangelii lära och förvaltningen av sakramenten. Och det är icke nödvändigt, att nedärvda människobud eller religiösa bruk eller yttre, av människor föreskrivna former för gudsdyrkan överallt äro lika. Paulus säger ju: En tro, (Ef. 4:5–6) ett dop, en Gud, som är allas Fader etc.

Nytt inom STI

I oktober-november anordnar STI, tillsammans med Finska Bibelinstitutet, en månadslång internationell stipendiatkurs. I kursen deltar ett tiotal studerande från STI:s medlemsorganisationers missionsfält. Därtill deltar förhoppningsvis några finländska teologistuderande. Kursens undervisning kommer att kretsa kring bibel-teologi, luthersk tro samt missiologi. Utöver att erbjuda god undervisning är det tänkt att kursen skall uppmuntra kursdeltagarna till missionsarbete, men också att den skall föra samman människor från olika kyrkor. På så

sätt är förhoppningen att deltagarna skall lära känna varandra och erhålla perspektiv och uppmuntran i det arbete de utför i sina respektive kyrkor. Inkommande höst kommer för egen del att till stor del bestå i förberedelser inför den teologikurs som kommer att inledas hösten 2016. Syftet är att under ett helt år hålla grundkurser bl.a. i nytestamentlig grekiska, exegetik samt dogmatik. Också missiologin är central i undervisningen. Jag ber om särskild förbön för dessa båda nya kurser.

Ville Auvinen

PERSONLIGT

Lauri Vartiainen – med i STI redan för institutet grundades

Text: Martti Pyykönen

Verksamhetsledare för Stiftelsen för Finska Bibelinstitutet Lauri Vartiainen är passionerad om patristik, medlem i STI:s styrelse och en av de första studerandena som kom med i STI:s verksamhet. Lauri Vartiainen vill utrusta både nya och gamla studeranden till ett nytt läsår med att uppmana dem att fundera och diskutera, för att visheten skulle öka.

– Jag kom till tro med buller och bång år 85 medan jag var i militären. Tanken var då att jag skulle studera biologi men via olika omvägar mognade tanken att studera teologi i stället, berättar Lauri Vartiainen om inledningen till sina teologiestudier.

När Lauri Vartiainen påbörjade sina studier fanns STI inte ännu till. Det hindrade ändå inte att likasinnade studeranden samlades.

– Då fanns redan en slags föregångare till STI. Nuvarande medlemsorganisationer upprätthöll kaffestunder och föreläsungsverksamhet till stöd för teologi studier. En förmiddag satt vi på kaffe och Eero Junkkaala läste högt i ett brev han hade fått samma dag från biskop Rimpiläinen. I brevet lovade biskopen ställa upp som första ordförande i det nygrundade STI:s styrelse. Jag var alltså med i STI:s verksamhet redan före STI egentligen fanns, skrattar Lauri Vartiainen.

En av de första studerandena i STI

Nästa vår hade STI fått sin utformning. I hyrda utrymmen på Norra Järnvägsgatan fanns ett litet kafferum, bibliotek och byrå. Lauri Vartiainen ombads snabbt att ställa upp som medlem i studeranderådet.

– STI:s studeranderåd var den enda organisationen där jag hann vara aktivt med under mina studieår. Men under dessa år hann jag vara aktiv i hela tre olika adresser där STI vistades då, kommer Vartiainen ihåg.

När STI flyttade till Barnhemsgränden fick studeranden mycket mera utrymme. Lauri Vartiainen hade i stil med många andra studeranden ett eget bås för att skriva pro gradu och förbereda sig för boktentamen. Lauri Vartiainen mötte ändå ett stort problem när han blev färdig magister.

– Jag blev färdig mitt i 90-talets recension. Då fanns tiotals magistrar i kö i land-

skapsstiften. I Helsingfors var de hundratal. Jag blev på ett sätt licentiats-studeranden mot min vilja. Då hade STI redan flyttat till nuvarande adress på Kajsaniemigatan och den fungerade som bas för mina fortsatta studier.

Påbyggnadsstudier

Lauri Vartiainen berättar att STI:s verksamhet liknade redan då dess nuvarande verksamhet. Institutet erbjöd tilläggsföreläsningar, bibliotek, läsplatser, kafferum och sällskap och kamratstöd i form av diskussioner.

Intresserad av kyrkofäder

I dag vidkänns Lauri Vartiainen som en man som är passionerad om patristik dvs. forskningen om kyrkofädernas tid och teologi. Intresset för kyrkofäder väcktes när huvudämnen presenterades vid teologiska fakulteten.

Ingen av seminarierna väckte mitt intresse förrän Gunnar af Hällström som allra sist presenterade fakultetens första seminarium i patristik någonsin, där Simo Kiviranta verkade som assistent. Då visste jag vart jag var på väg, belyser Lauri Vartiainen.

Inom patristiken intresserar sig Vartiainen speciellt i första och andra århundradets kyrkofäder och hur de tänkte då.

- Ofta får man höra att i början fanns det Jesus och apostlarna och sen försvann allt det goda, tills man 1900 år senare upptäckte det igen. Liksom Jesus och apostlarna hade haft en annan undervisning

Lauri Vartiainen välsignades till verksamhetsledare i Finska Bibelinstitutet på dagar för andlig fördjupning (HSP).

Foto: Ville Auvinen

än kyrkan senare. Men de tidiga kyrkofäderna har helt samma "spirit" som i Bibeln. T.ex. är det möjligt att konstatera att sakramentsläran var helt luthersk då, skrattar Lauri Vartiainen.

Nu när kristen enhetskultur är bruten blir kyrkofädernas budskap igen aktuell. Lauri Vartiainen ser många samband mellan vår egen tid och de tidiga kristna århundraden.

Lauri Vartiainen vill uppmuntra både nya och gamla studeranden till ett läsår med glädje.

- Svälj ingenting utan att tugga på det först. Ta reda på, diskutera och dela med dig det som du har lärt dig med dina vänner. Då ökar visheten och det föds teologi, avslutar Lauri Vartiainen.

KUNSKAP FÖR HUVUDET OCH NÄRING FÖR SJÄLEN

Ledarna för STI:s medlemsorganisationer publicerar i tur och ordning en andakt i denna spalt.

En multi-stop taktik

Missionskretsens gummor beslöt att fara ut på en åktur för att roa sig. Efter att ha hämtat fafas Taunus från garaget begav sig Siiri (87), Toini (72), Liisa (78) och Marketta (82) ut och körde mot staden. Efter att ha kommit ut på motorvägen stoppades de av en polis eftersom de kört ca tjugo km i timmen. – Men konstapeln, vi körde ju helt enligt fartbegränsningen! sade Liisa och fortsatte: – Där på skylten står det ju 20! Polisen svarade: Bästa fru, det är vägens nummer. Är allt väl på bakkänken? frågade polisen av de bleka passagerarna.– Allt är väl, konstapeln. Vi kom nyss från en liten väg, som hade numret 180!

Vad kan dessa gummor lära oss? Jesus är vägen och Gud har gjort denna riksväg färdig på Golgata. På denna väg ska man färdas med rätt hastighet. Inte för fort, inte för sakta. Det är sant att Jesus kommer snart och är det bråttom med att sprida evangeliet i hela världen (Matt. 24:14). Samtidigt är det sant att det första som Gud välsignade i Bibeln var vilodagen. Balansen mellan vila och aktivitet går genom hela Bibeln. Jesus drog sig tillbaka, fastän det omkring honom fanns skaror av människor med stora behov och önskemål (Mark. 1:35, Mark. 6:56, Luk. 4:42, 6:12). Hela mänsklighetens frälsning vilade på Jesu skuldror. Trots detta handlade han enligt en multi-stop taktik.

När Jesu vän Lasarus blev allvarligt sjuk (Joh. 11:1–45), sände hans systrar Marta och Maria bud till Jesus och bad honom komma fort. Behovet var uppenbart. Men vad gjorde Jesus? Efter att ha hört om situationen stannade han ännu kvar två dagar, och gjorde inte någonting genast. Jesus kom inte för att uppfylla människors behov, utan för att göra Guds vilja. Till slut kom Jesus fram och Lasarus hade redan dött. – Om du hade varit här, skulle han inte ha dött, sade Marta till Jesus. Ur Marias mun kom samma anklagelse. Kvinnorna förstod inte Jesus. Varför stannade han och väntade? Jesus gick rörd till graven och befallde Lasarus, som hade legat död i tre dagar, att komma ut ur graven. Men först när hans förruttnelseprocess hade börjat. Jesus lät människor vänta för att undret skulle stärka deras tro (Joh. 11:15). Jesus har makt inför synden, döden och själafiendens fruktansvärda krafter. Ändå stannar han och saktar farten. Också i sådana situationer får vi lita på Jesus. Han känner oss och vet alla våra behov. Han kommer alltid i rätt tid.

Jussi Miettinen

generalsekreterare för OPKO / Finlands Ev.luth. Student- och Skolungdomsmission

LÄCKERBIT

Ur STI:s arkiv

”I dag”, säger Gud. Vi människor hafwa en sådan olycklig benägenhet att skjuta upp arbetet i Guds wingård eller, hwilket är detsamma, skjuta upp omsorgen om vår själs frälsning. Och frestaren hwiskar också i vårt öra, att det icke är så brådtom. Men Herren Gud, såm både har bättre reda på saken och will vårt wäl, han säger: *Gå i dag!*

Lektor I. W. Personne. Södagswännens Postilla. Fullständig årgång af Predikningar utgifna af Samfundets Pro Fide et Christianismo Skriftutskott. Stockholm 1899.

Teologiska
institutet
i Finland

Adressen: Kajsaniemigatan 13 A 4. vån.
00100 Helsingfors

Telefon 09 668 9550

E-post: sti@sti.fi
förnamn.efternamn@sti.fi

Hemsida www.sti.fi

Bank
Danske Bank
FI74 8000 1100 5642 45, BIC: DABAFIHH
Nordea
FI66 1555 3000 1169 14, NDEAFIHH

Anställda
generalsekr. Ville Auvinen (044 045 6778)
forskare Timo Eskola (hem 019 722 702)
sekreterare Kirsi Sell

Teologiskt forsknings- och skolningscentrum.
Församlingsbesök, lektioner, bibliotek och
läsesal.

Öppet under perioderna kl. 9–19

Tryckeri Kirjapaino Hermes Oy

Styrelsens ordförande
verksamhetsledare Mika Tuovinen

Medlemsorganisationer
Missionsföreningen Säningsmannen, Länsi-Suomen Rukoilevaisten Yhdistys (Bedjarrörelsen i Västra Finland), Finlands ev.luth. Student- och Skolungdomsmission, Radiomissionsorganisationen Budbärarn, Finlands ev.luth. Folkmission, Suomen Luterilainen Evankeliumiyhdistys, Finska Bibel-institutet, Sv. Luth. Evangeliföreningen i Finland

Finansieras av frivilliga bidrag. Medlemsavgift för understödande medlemmar: 35 €/år (studerande 10 €, kollektiv 100 €). Bokgåvor, understöd och testamenten mottas med tacksamhet.

Insamlingstillstånd i Finland
POL-2014-12845, 29.1.2015–31.12.2016

Publicerar den teologiska tidskriften *Iustitia*. Informationsbladet *Hörnstenen* (*Kulmakivi*) sänds till understödande medlemmar.

ISSN 2243-075X (Print), ISSN 2243-0768 (Online)

TEOLOGISKA
INSTITUTET I FINLAND
Kajsaniemigatan 13 A
00100 HELSINGFORS

*Bliv du hos mig, ty afton kommen är.
Skuggorna faller, Herre, var mig när.
Ingen som tröstar har jag utom dig.
Hjälplösas tillflykt, kom och bli hos mig.*

Psalm 52: 1